

УДК 378.141:81`243

Окопна Я.В.

**ПРОБЛЕМА ПОДОЛАННЯ ЯВИЩА ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В
ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ
МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ
ОБСЛУГОВУВАННЯ**

Орієнтація вищих навчальних закладів (ВНЗ) на формування у студентів немовних спеціальностей умінь різних видів двомовного професійно орієнтованого спілкування з вільним переключенням з однієї мови на іншу вимагає вирішення низки завдань, які стосуються оптимальної організації процесу навчання у відповідності до сучасних вимог і реальних умов викладання. Вміння вільно спілкуватись декількома суміжними іноземними мовами (ІМ), зокрема, німецькою мовою (НМ) як другою ІМ (2 ІМ) в якості обов'язкового компонента вищої освіти для галузі знань “сфера обслуговування”, з метою надання майбутнім фахівцям за напрямом підготовки «готельно-ресторанна справа» мобільності на світовому ринку праці, посилення їхньої конкурентоспроможності, а також більшої універсальності у своїй професії, передбачає не лише нову

орієнтацію цілей, принципів, змісту навчання 2 ІМ, а також і створення нових навчальних матеріалів. За цих умов проблема навчання 2 ІМ (у нашому випадку німецької мови після англійської) як засобу плюрикультурного спілкування набуває неабиякої актуальності у сучасній професійній освіті [1 - 3] .

В процесі реалізації основного природнього експериментального навчання на початковому етапі оволодіння плюрикультурною професійно орієнтованою комунікативною компетенцією (ППОКК) 2 ІМ, нами було зафіксовано як позитивне, так і негативне перенесення (явище інтерференції) з першої ІМ (1 ІМ) на 2 ІМ. Найбільшою мірою інтерференція проявилася в межах оволодіння граматичними та фонетичними навичками в процесі професійно орієнтованого навчання діалогічного мовлення (ДМ) 2 ІМ майбутніх фахівців сфери обслуговування, яку (інтерференцію) було зафіксовано нами в результаті аналізу робіт передекспериментального та після експериментального зрізів студентів, майбутніх працівників готельно-ресторанної справи. Якщо ж брати до уваги те, що явище інтерференції має місце при контакті двох мовних систем, навчання 2 ІМ повинно будуватись з урахуванням характеру двох мов з метою подальшого забезпечення

повноцінного використання позитивного перенесення з 1 ІМ на 2 ІМ, і пригнічення проявів негативної інтерференції [6:31]. Одним із найбільш ефективних шляхів пригнічення або ж повного подолання негативного впливу системи 1 ІМ на систему 2 ІМ для нас став шлях використання методу зіставлень. Аналіз останніх досліджень та публікацій, які було присвячено розв'язанню цієї проблеми, допоміг нам зорієнтуватись в процесі відбору методів та засобів для реалізації основного природнього експерименту. Адже, використання зіставного аналізу завжди відіграло важливу роль в процесі навчання ІМ. Слідом за Р.Ю.Барсук, І.Л.Бім, В.М.Богородицькою, Є.М.Верещагіним, Г.Гельбіг, С.Ервін, Б.А.Лапідусом, В.Ламбек, Б.М.Маруневич, О.О.Миролюбовим, Х.Осгудом, І.В.Рахматовим, М.І.Реутовим, Л.В.Щербою, які розвивали теорію свідомо-зіставного методу навчання ІМ, зіставний аналіз розглядався нами як основний метод подолання явища граматичної та фонетичної інтерференції.

Психологічні ж передумови використання зіставного методу навчання, які відображено в теоретичних напрацюваннях В.А.Артемова, А.М.Ждана, Н.Горхлера, А.А.Залевської, І.О.Зимньої, Н.М.Іванової, А.О.Леонтєва, М.А.Панченко та інших, нами також було враховано.

Проте, проблема подолання явища інтерференції в професійно орієнтованому навчанні діалогічного мовлення майбутніх фахівців сфери обслуговування на початковому ступені у процесі вивчення НМ після англійської з використанням електронних засобів залишаються на даний час нерозробленою на достатньому рівні. Вагомість цієї проблеми для методики викладання 2 ІМ зумовила актуальність нашого дослідження.

Таким чином, актуальною є необхідність розробки методичних рекомендацій з технології професійно орієнтованого навчання ДМ майбутніх працівників сфери обслуговування у процесі вивчення НМ, як 2 ІМ на базі англійської з використанням електронних засобів й з урахуванням досліджень, пов'язаних з формуванням граматичних та фонетичних навичок ДМ 2 ІМ на основі зіставного методу.

Тому основною метою нашого дослідження було здійснення зіставного аналізу граматичних та фонетичних явищ англійської (1 ІМ) та німецької (2 ІМ) мов для визначення рис подібностей та розбіжностей між ними, що, в свою чергу, допоможе формулюванню методичних рекомендацій з подолання інтерферуючого впливу та посилення позитивного перенесення з боку 1 ІМ на 2 ІМ в процесі

професійно орієнтованого навчання діалогічного мовлення майбутніх фахівців сфери обслуговування.

Тож, одним із основних завдань, яке було сформульовано у процесі реалізації основного природнього експерименту, стало подолання помилок, викликаних мовною (у нашому випадку граматичною та фонетичною) інтерференцією. Саме тому, на нашу думку, й стало необхідним застосування на заняттях з 2 ІМ контрастивного аналізу граматичних та фонетичних систем 1 ІМ та 2 ІМ, що ставить за мету передбачення тих моментів, де можуть виникнути труднощі або полегшення у процесі навчання 2 ІМ [1, с.21]. Ми застосували тип полілінгвального зіставлення 2 ІМ з 1 ІМ [5:28]. Адже в межах нашого дослідження він має принципове значення, що дає можливість визначити три групи мовних явищ, зокрема: явища, які мають аналоги в 1 ІМ; явища, які не мають будь-яких аналогів; явища, які частково пересікаються 1 ІМ та 2 ІМ.

В процесі реалізації нашого дослідження ми провели зіставний аналіз граматичних та фонетичних систем НМ (2 ІМ) та англійської мови (1 ІМ), а також рідної мови, яка теж має вплив на процес оволодіння 2 ІМ.

Проте, слід відмітити й позитивний вплив мов в межах зазначених вище категорій, а саме: наявність родового поділу складає підоснову для цілісного розуміння категорії роду в 1 ІМ та 2 ІМ; наявність опозиції однина / множина в 1 ІМ, 2 ІМ, яка виражається за допомогою формальних показників тощо.

Висновки, яких ми прийшли по завершенню основного природнього експериментального навчання в межах зазначеної вище проблематики є наступними: урахування зіставного методу в процесі професійно орієнтованого навчання 2 ІМ дає можливість забезпечити підвищення ефективності й інтенсифікації навчального процесу через більш швидке і глибоке засвоєння граматичних структур та фонетичних явищ; сприяє пригніченню або частковому подоланню проявів інтерференції й використанню позитивного перенесення. Створення методичних рекомендацій з технології організації професійно орієнтованого навчання діалогічного мовлення 2 ІМ на основі зіставного методу сприятиме оптимізації навчального процесу й становить предмет нашого подальшого дослідження.

Адже, представник сучасного мобільного суспільства, який у своїй професійній діяльності займається як науковою працею, так і реалізацією виробничого процесу, постійно зіштовхується з

безупинним потоком інформації у всіх галузях знань, то він має потребу пов'язану зі збором, каталогізацією та систематизацією потоку багатомовної інформації. Фахівцю необхідно вміти сприймати ці джерела, аналізувати, а також обговорювати проблеми сприйнятого як з українськими, так із зарубіжними партнерами. Також виникає потреба в уникненні витоку інформації через третю особу (перекладача) у спілкуванні із зарубіжними партнерами. Спеціаліст за напрямом підготовки «готельно-ресторанна справа» повинен вміти вільно й самостійно спілкуватись двома іноземними мовами. Адже ведення діалогу ІМ є однією з основних передумов конкурентоспроможності фахівця на ринку праці, а комунікабельність, ввічливість, чемність та знання культури спілкування з представниками зарубіжних країн є ознакою висококваліфікованості фахівця.

На нашу думку, ця тенденція в майбутньому набуде подальшого розвитку, адже вміння вільно спілкуватись декількома суміжними мовами є співзвучним з тими реформами, що здійснюються на цей час в технічних ВНЗ, після приєднання України у 2005 році до Болонської конвенції про створення єдиного загальноєвропейського простору в царині вищої освіти. Стрімкий розвиток економічних

відносин України з іншими державами світу, розширення міжнародного співробітництва зумовлюють потребу не лише у висококваліфікованих спеціалістах у сфері обслуговування, а й у фахівцях, які на достатньому рівні володіють двома ІМ, щоб самостійно та швидко вирішувати питання із зарубіжними партнерами.

Література

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273с.
2. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра галузі знань 1401 «СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ», напряму підготовки 6.140101 «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА», кваліфікації 2462.2 «ФАХІВЕЦЬ ІЗ ГОТЕЛЬНОЇ (РЕСТОРАННОЇ) СПРАВИ», Міністерство освіти і науки України, Київ 2007.
3. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра галузі знань 1401 «СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ», напряму підготовки 6.140101 «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА», Міністерство освіти і науки України, Київ – 2007.

4. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства: Підручник. – К.: Академія, 2006. – 424 с.
5. Шовковий В.М. Методичні основи застосування взаємозіставного методу у навчанні граматики класичних мов: Дис. канд. пед. наук. – К., 2003. – 200 с.
6. Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов. – М.: Филоматис, 2004. – 416 с.